

JAMES CLAVELL



Shōgun

POKRAČOVANIE KULTOVEJ SÁGY
O STRETE DVOCH KULTÚR A VPLYVOCH,
KTORÉ NAVŽDY ZMENILI JAPONSKO

JAMES CLAVELL

外人,



Gaidžin

Preložil Viktor Krupa

IKAR

James Clavell
GAIDŽIN

Copyright © 1993 by James Clavell

All rights reserved.

Translation © 1994, 2001 by Viktor Krupa

Jacket design © 2025 by Juraj Vačko

Slovak edition © 2001, 2025 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9986-3

*Tento román je venovaný vám všetkým
s hlbokou vďakou – lebo bez vás by moje
spisovateľské ja nejestvovalo
a nemohlo jestvovať...*

Dielo Gaidžin, vo význame cudzinec, sa odohráva v Japonsku v roku 1862. Nejde o historický príbeh, ale o beletriu. Mnohé z týchto udalostí sa stali podľa historikov a historických kníh, ktoré nie vždy verne zobrazujú skutočnosť. Nepíše sa tu o reálnych osobách, ktoré žili či mohli žiť, a ani o existujúcej spoločnosti. Králi, kráľovné a cisári sa tu uvádzajú podľa pravdy, ale aj niektorí generáli a iné vysoko postavené osobnosti. Inak som sa pohrával s históriou – s miestom, časom, príčinou aj priebehom udalostí –, ako to vyhovovalo mojej obrazotvornosti, azda so zámerom vyrozprávať ozajstnú históriu toho, čo sa prihodilo.

HLAVNÉ POSTAVY

CUDZINCI

MALCOLM STRUAN, *dvadsať r.*, najstarší syn a dedič; jeho otcom bol CULUM STRUAN, *tridsaťdeväť r.*, v súčasnosti tajpan struanovského Panského domu; jeho otec bol DIRK STRUAN, zakladateľ firmy

TESS STRUANOVÁ, *tridsaťšesť r.*, jeho žena, dcéra Tylera Brocka

GORDON CHEN, *štyridsaťosem r.*, „osvietený Chen“, struanovský komprador v Hongkongu, nemanželský syn Dirka Struana

JAMIE MCFAY, *tridsaťdeväť r.*, správca struanovskej firmy v Japonsku

DR. RONALD HOAG, *štyridsaťšesť r.*, rodinný lekár Struanovcov

TYLER BROCK, *sedemdesiatdva r.*, tajpan a zakladateľ firmy Brock a synovia

SIR MORGAN BROCK, *štyridsaťosem r.*, jeho syn, Tessin nevlastný brat

NORBERT GREYFORTH, *tridsaťdeväť r.*, šéf Brockovej firmy v Japonsku

SIR WILLIAM AYLESBURY, *štyridsaťsedem r.*, britský vyslanec v Japonsku

DR. GEORGE BABCOTT, *dvadsaťosem r.*, zástupca vyslanca a lekár

PHILLIP TYRER, *dvadsať r.*, diplomat a študent tlmočníctva z japončiny

ADMIRÁL CHARLES KETTERER, *štyridsaťšesť r.*, veliteľ britskej flotily

PORUČÍK JOHN MARLOWE, *dvadsaťosem r.*, kapitán dvadsaťjedendelovej parnej fregaty Perla, v súčasnosti Kettererov pobočník

SETTRY PALLIDAR, *dvadsaťsedem r.*, dragúnsky kapitán

DMITRI SYBORODIN, *tridsaťosem r.*, americký kupec kozáckeho pôvodu

EDWARD GORNT, *dvadsaťosem r.*, džentlmen, šanghajskej kupec z Virgínie

HEATHERLY SKYE, *štyridsaťjeden r.*, jediný advokát v Japonsku
 HENRI BONAPARTE SERATARD, *štyridsaťjeden r.*, francúzsky vyslanec
 v Japonsku
 ANDRÉ PONCIN, *tridsaťosem r.*, kupec, tajný spolupracovník francúz-
 skeho vyslanectva
 GRÓF ALEXEJ SERGEJEV, *tridsaťpäť r.*, cárov vyslanec v Japonsku
 ANGELIQUE RICHAUDOVÁ, *osemnásť r.*, milá Malcolma Struana, dcé-
 ra Guy Richauda, francúzskeho kupca v Číne, zverená do opatery
 francúzskeho vyslanca

JAPONCI

PÁN TORANAGA JOŠI, *dvadsaťšesť r.*, potomok šōguna Toranagu, člena
 rady starších, tútor mladistvého šōguna
 KOIKO, *dvadsaťšesť r.*, taju, najvyššia trieda gejši, aidžin (milenka) pá-
 na Jošiho
 PANI HISAKO, *dvadsaťdeväť r.*, jeho žena
 INEDŽIN, gazdiná a vyzvedačka pána Toranagu
 MISAMOTO, *tridsaťjeden r.*, rybár, trestanec, naoko samuraj, tajný tl-
 močník hovoriaci americkou angličtinou

 ŠŌGUN NOBUSADA, *šestnásť r.*, štrnásty šōgun z rodu Toranaga
 PRINCEZNÁ JAZU, *šestnásť r.*, jeho žena, nevlastná sestra cisára
 Kómeia
 PÁN ANDŽO, *štyridsaťsedem r.*, daimjo z Kii, hlava rady starších
 PÁN SANDŽIRO, *štyridsaťšesť r.*, daimjo zo Sacumy
 PÁN OGAMA, *dvadsaťosem r.*, daimjo z Čóšú
 PÁN HIRO, *dvadsaťosem r.*, daimjo z Tosy
 WAKURA, *štyridsaťšesť r.*, komorník cisárskeho dvora v Kjóte

MEIKIN, *štyridsaťštyri r.*, Koikina mama-san z domu U Vistérie v Ede
 RAIKO, *štyridsaťdva r.*, mama-san z jokohamského domu U troch
 kaprov
 FUDŽIKO, kurtizána z Domu u troch kaprov, o ktorú sa uchádzal Phil-
 lip Tyrer
 NEMI, kurtizána, aidžin Jamieho McFaya
 HINODE, kurtizána, aidžin Andrého Poncina

ŠIŠI (odvážni muži), bunky revolučných samurajských idealistov, fana-
 tickí xenofóbovia a nepriatelia gaidžinov, v skrytosti im velil

KACUMATA, *tridsaťšesť r.*, najdôvernejší radca pána Sandžira zo Sacumy, nazývaný aj Havran

HIRAGA, *dvadsaťdva r.*, nazývaný aj UKIJA, NAKAMA, OTAMI, veliteľ všetkých šiši z Čóšú

AKIMOTO, *dvadsaťštyri r.*, z Čóšú, jeho bratanec

ORI, *sedemnášť r.*, zo Sacumy

ŠORIN, *devätnašť r.*, zo Sacumy

SUMOMO, *sedemnášť r.*, Šorinova sestra, budúca manželka Hiragu

PRVÁ KNIHA

1

JOKOHAMA *14. septembra 1862*

Vystrašené dievča cválalo v panike tryskom späť k pobrežiu vzdialenému vari pol míle, po chodníkoch, ktoré sa povážlivo vinuli pomedzi ryžoviská zaliate vodou a suché polia. Popoludňajšie slnko sa skláňalo k západu. Jazdila bokom a hoci inokedy jej to nerobilo ťažkosti, dnes sa ledva udržala v sedle. Stratila klobúk, zelený jazdecký úbor poslednej parížskej módy mala dodriapaný od chrastia a poŕfkany krvou. Žltkasté vlasy jej povievali vo vetre.

Posibala poníka, aby cválal rýchlejšie. Už videla nízke chatrče Jokohamy, vtedajšej rybárskej dediny. Krčili sa popri vysokom plote a kanáloch, ktoré obklopovali cudzineckú osadu s dvoma štíhlymi kostolnými vežami a tešila ju myšlienka, že v zálive za osadou kotvia britské, francúzske, americké a ruské obchodné lode i vojnové plavidlá, parné i plachetnice.

Rýchlejšie. Uháňala po úzkych drevených mostoch, pomedzi kanály a zavražovacie jarčeky, ktoré pretkávali ryžoviská. Poník bol spečený a spotený, na pleci mal hlbokú ranu a rýchlo ustával. Čohosi sa zľakol. Bola to zlá chvíľa, ale spamätala sa a zamierila na cestu, čo viedla cez dedinu k mostu nad priekopou obklopujúcou osadu, k hlavnej bráne, k samurajskej strážnici a k japonskej colnici.

Dvaja samurajovia vyzbrojení mečmi si ju všimli a pokúsili sa ju zadržať, ale ona prebehla pomedzi nich na širokú hlavnú cestu osady pri mori. Jeden zo samurajov utekal po dôstojníka.

Pomykala poníka za liace a vyjachtala: „Au secours... Aidez moi, pomoc!“

Ulica bola takmer vyľudnená, obyvatelia sa oddávali sieste, zívali vo svojich kanceláriách alebo sa zabávali v domoch radostí za ohradou.

„Pomoc!“ vykrikovala znova a znova, dokiaľ nevyšlo na ulicu zopár chlapov. Boli to poväčšine britskí kupci, vojaci mimo služby a námorníci a niekoľko čínskych sluhov. Prekvapene na ňu pozerali.

„Panebože, pozrite! Francúzka...“

„Čo sa robí? Kristepane, pozrite na jej šaty...“

„Môj ty Bože, to je ona, tá krásavica, fešná Angelique, ktorá prices-tovala pred pár týždňami...“

„Jasné, Angelique... Angelique Beechová či Reechová, má také žabarónske meno...“

„Bože, pozrite sa na tú krv!“

Začali sa k nej zbíhať všetci okrem Číňanov, ktorí zmizli, lebo sa báli nečakaných nepríjemností. Za oknami sa zjavili tváre.

„Charlie, utekaj po sira Williama!“

„Kristepane, pozrite na toho poníka, úbožiak, veď vykrváca, zožen-te zverolekára,“ vykrikol tučný kupec. „A ty, vojak, hybaj, chytro choď po generála a po žabaróna, je to jeho zverenkyňa – no, preboha, po francúzskeho vyslanca, rýchlo!“ Netrpezlivo ukázal na prízemný dom, nad ktorým povievala francúzska zástava. „Rýchlo!“ zreval. Vojak odbehol a on vykročil k nej, ako najrýchlejšie vedel. Mal na hlave cylinder, ako všetci kupci, na sebe vlnený frak, priliehavé nohavice, na nohách čížmy a potil sa na slnku. „Prepánajána, slečna Angelique, čo sa stalo?“ opýtal sa, chytil uzdu a otvoril ústa pri pohľade na jej zablatenú a zakrvavenú tvár, šaty i vlasy. „Neublížili ste si?“

„Moi, non... nie. Myslím, že nie, ale prepadli nás... prepadli nás Japonci.“ Lapala po vzduchu a premáhala triašku, ešte vždy vystrašená, a odhrňala si vlasy z tváre. Nástočivo ukázala západným smerom do vnútrozemia. Na obzore sa hmlisto črtala hora Fudži. „Chytro tam, späť, potrebujú pomoc!“

Okolostojaci boli zhrození, nahlas si rozprávali nejasnú zvesť a vypytovali sa: „Koho? Koho prepadli? Francúzov alebo Britov? Prepadli? Kde? Zase tí lotri vyzbrojení dvoma mečmi! Kde sa to stalo, dopekla...“

Zasypávali ju otázkami a nemala im ani kedy odpovedať. Ešte nebola schopná súvisle rozprávať, prudko dýchala, všetci sa natesno zhŕkli okolo nej. Na ulicu vychádzalo čoraz viac chlapov, obliekali si kabáty, nasadzovali klobúky a mnohí už boli vyzbrojení pištoľami a mušketaми. Podaktorí mali aj najnovšie americké zadovky. Jeden z nich, plecnatý, bradatý Škót, utekal dolu schodmi impozantnej poschodovej budovy. Na priečelí bolo napísané „Struan a spol.“ Pretisol sa cez dav k dievčine.

„Preboha, ticho!“ vykrikol, a keď všetci náhle zmĺkli, pokračoval: „Chytro, porozprávajte nám, čo sa stalo. Kde je mladý pán Struan?“

„Ach, Jamie, je... ja, ja...“ dievča sa zúfalo usilovalo spamätať. Ešte bolo celé zmätené.

„Och, mon Dieu!“

Vystrel ruku a potľapkal ju po pleci ako dieťa, upokojoval ju, a zbožňoval ju ako všetci.

„Nebojte sa, slečna Angelique, tu ste v bezpečí. Pomaličky. – Preboha, odstúpte od nej!“ Jamie McFay mal tridsaťdeväť rokov a bol to Struanov hlavný správca v Japonsku. „Neporozprávate nám, čo sa stalo?“

Poutierala si slzy a žlté vlasy odhrnula nabok. „Zaútočili... zaútočili na nás samurajovia,“ prehovorila tichým hlasom a s príjemným prízvukom. Všetci naťahovali krky, aby lepšie počuli. „Boli sme... boli sme na tej veľkej ceste...“ Opäť ukázala dovnútra. „Stalo sa to tam.“

„Na Tókaide?“

„Áno, to je ono, na Tókaide...“ Tókaido, táto hlavná pobrežná cesta, viedla čosi vyše míle na západ od osady a dvadsať míľ severne odtiaľ ústila do šōgunovho zakázaného hlavného mesta a do ostatného Japonska, takisto zakázaného všetkým cudzincom. „Vyšli sme si... na koňoch.“ Odmlčala sa a potom pokračovala: „Bol tam pán Canterbury, Phillip Tyrer a Malcolm, pán Struan a ja, klusali sme po ceste... a potom tam boli ešte nejakí... dlhý rad samurajov so zástavami, a tak sme počkali, nech prejdú... potom sa dvaja vyrútili na nás, poranili pána Canterburyho, zaútočili na Malcolma – na pána Struana – ten tasil pištoľ a Phillip na mňa zakričal, aby som išla zavolať pomoc.“ Znovu sa roztriasla. „Chytró, potrebujú pomoc!“

Chlapi sa rozutekali ku koňom a brali si pušky. „Zoženťte vojakov!“ zreval ktosi zlostne.

„Samurajovia dostali Johna Canterburyho, Struana a mladého Tyrera, samurajovia ich dorúbali na Tókaide.“

„Kristepane, tvrdí, že samurajovia nám zabili niekoľko chlapcov!“

„Kde sa to stalo?“ prekríkol ostatných Jamie McFay a krotil sa v neitrepeživom hneve. „Môžete mi presne opísať miesto, kde sa to stalo?“

„Pri ceste, pred Kana... ďalej neviem.“

„Pred Kanagawou?“ opýtal sa. Bola to malá stanica a rybárska dedina pri Tókaide, míľu vzdialená krížom cez záliv, po pobrežnej ceste to bolo čosi vyše troch míľ.

„Oui – áno. Pred Kanagawou! Chytró!“

Zo Struanových stajní vyvádzali kone, osedlané a prichystané. Jamie si prehodil cez plece pušku. „Nebojte sa, raz-dva ich nájdeme. A čo pán Struan? Nevideli ste, či sa mu podarilo ujsť – či ho nezranili?“

„Non. Nič som nevidela, len začiatok, úbožiak pán Canterbury, ten... cváľala som po jeho boku, keď...“ Zaliali ju slzy. „Neobzerala som sa, poslúchla som bez... a prišla som zavolať pomoc.“

Volala sa Angelique Richaudová. Mala len osemnásť rokov. Prvý raz sa vybrala za ohradu.

McFay vyskočil do sedla a odcvával. Kristepane, pomyslel si ustastene, celý rok, ak nie dlhšie, sme mali pokoj, inakšie by som im to nedovolil. Zodpovedám za nich, Malcolm je dedič a ja zaňho nesiem zodpovednosť! V mene Božom, čo sa vlastne stalo?

McFay, zo tucet kupcov, jazdecký dôstojník a traja kopijníci onedlho našli Johna Canterburyho pri ceste, ale pohľad naňho nebol pekný. Mal odseknutú hlavu a jednotlivé časti tela boli porozhadzované po okolí. Bolo na ňom vidieť stopy po zúrivých úderoch mečom, takmer napospol smrteľných. Po Tyrerovi, Struanovi či oddieli samurajov nebolo nikde ani stopy. O vražde im nikto z okoloidúcich nevedel nič povedať, nevedeli, kto ju spáchal, ani kedy a kde.

„Čo myslíte, Jamie, neuniesli tých dvoch?“ úzkostlivo sa opýtal Američan.

„Neviem, Dmitri.“ McFay úporne rozmýšľal. „Nieкто by sa mal vrátiť späť a povedať sirovi Williamovi,... že treba rubáš alebo truhlu.“ Bledý v tvári pozoroval zástupy okoloidúcich, ktorí sa všemožne vyhýbali priamym pohľadom, ale všímali si všetko.

Dobre udržiavaná, spevnená hlinená cesta bola plná disciplinovaných pocestných, ktorí v zástupoch putovali do Eda a z Eda, mesta, ktoré neskôr dostalo meno Tokio. Muži, ženy a deti rozličného veku, bohatí i chudobní, napospol Japonci, iba kde-tu sa vyskytol nejaký Číňan v dlhom kaftane. Prevládali muži, všetci v kimonách rozličného strihu i ceny a na hlavách mali klobúky od výmyslu sveta, látkové alebo slamené. Putovali tade kupci, polonahí nosiči, budhistickí kňazi v oranžových habitoch, farmári idúci na trh alebo z trhu, potulní veštcí, pisári, učitelia aj básnici. Bolo tam veľa všelijakých nosidiel, pre ľudí alebo pre tovar, a niesli ich dvaja, štyria, šiesti alebo ôsmi nosiči. Samurajovia, ktorí tade prechádzali s davom, bola ich len hŕstka, na nich zlovestne zazerali.

„Vedia, kto to spáchal, všetci to vedia,“ poznamenal McFay.

„Jasné, mater im nahaňam!“ Američan Dmitri Syborodin, zavalitý hnedovlasý a skromne oblečený tridsaťosemročný muž, priateľ Canterburyho, soptil. „Hravo by sme jedného skolili.“ Vzápätí si všimli zo tucet samurajov. Postávali v hlúčiku pri ceste a pozorovali ich. Viacerí boli vyzbrojení lukmi a Európania vedeli, ako majstrovsky vedia samurajovia strieľať z lukov.

„Až tak hravo by sme ho neskolili, Dmitri,“ prehodil McFay.

Pallidar, mladý dragúnsky dôstojník, zavrčal: „Pán McFay, bez námahy by sme si s nimi poradili, ale bez dovolenia by to nemalo zmysel – pravda, pokiaľ na nás nezaútočia. Nič vám nehrozí.“ Settry Pallidar poslal

dragúna, aby priviedol z tábora oddiel s truhlou. Američana zjavne dráždil svojou panovačnosťou. „Mali by ste sa poobzerať po blízkom okolí. Moji chlapi vám pomôžu, keď prídu. Tí dvaja iste ležia niekde zranení.“

McFaya striaslo, keď ukázal na mŕtvolu. „Tak ako tento?“

„Možno, ale dúfajme, že sa to skončilo lepšie. Vy traja hybajte na tú stranu, ostatní sa rozostúpte a...“

„Hej, Jamie,“ náročky ho prerušil Dmitri, lebo neznášal dôstojníkov, uniformy a vojakov, ale najmä anglických. „Čo keby sme sa my dvaja vybrali do Kanagawy – možno na našom vyslanectve niečo vedia.“

Pallidar si nevšímal jeho nevraživosť a chápal ju, poznal Američanovu skvelú minulosť pri vojsku. Dmitri bol Američan kozáckeho pôvodu, bývalý jazdecký dôstojník americkej armády. Otec mu padol v boji proti Angličanom za vojny v roku 1812. „S tou Kanagawou to nie je taký zlý nápad, pán McFay,“ utrúsil. „Iste budú niečo vedieť o veľkom oddieli samurajov, ktorý tade prechádzal, a čím skôr nájdeme vinníka, tým lepšie. Ten útok iste nariadil niekto z ich panovníkov či kniežat. Tentoraz sa nám podarí usvedčiť toho sviniara a potom nech je mu Boh milostivý.“

„Nech Boh skára všetkých tých sviniarov,“ šťavnato zavrčal Dmitri.

Vyparádený kapitán ho neprovokoval a tváril sa, že nič nepočul. „Máte pravdu, pán Syborodin,“ odvetil nenútené. „A ak niekto o mne povie, že som sviniar, nech si radšej chytro hľadá sekundanta, pištoľ alebo šabľu, rubáš a hrobára. Pán McFay, do západu slnka máte ešte dosť času. Ja tu zostanem, kým sa nevrátia moji chlapi a pôjdeme pátrať spolu s nimi. Ak sa v Kanagawe niečo dozviete, dajte mi vedieť, prosím vás.“ Mal dvadsaťštyri rokov a zbožňoval svoj pluk. V očiach sa mu zračilo zle zakrývané pohrdanie, keď pozeral na pestrú skupinu kupcov. „Vám ostatným... páni... si dovoľujem navrhnuť, dajte sa do pátrania, v rozostupoch, ale tak, aby ste zostali na dohľad. Brown, choďte s tou skupinou a prehľadajte tamten les. Seržant, prevzmite velenie.“

„Rozkaz. Ostatní za mnou.“

McFay si vyzliekol kabát, hodil ho na mŕtvolu a potom vyskočil do sedla. Spolu s americkým priateľom vyrazil na sever do Kanagawy, vzdialenej vari míľu.

Dragún zostal sám. Chladnokrvne sedel na koni blízko mŕtvoly a pozoroval samurajov. Aj oni pozorovali jeho. Jeden pohlol lukom, azda to bola vyhrážka, hoci možno aj nie. Pallidar sa ani nepohol, šabľa mu visela v pošve. Zlaté strapce sa mu ligotali na slnku. Po Tóka-ide náhlivo kráčali chodci, báli sa. Kôň nervózne prešľapoval na miestech a chomút mu štrngal.

Tento prepad nepripomínal tie ostatné, ojedinelé výpady, uvažoval a jeho zlosť vzrastala. Draho zaň zaplatia, veď prepadli štyroch ľudí v spoločnosti ženy a surovo zavraždili toho Angličana. To veští vojnu.

Tí štyria pred niekoľkými hodinami vyrazili z hlavnej brány, prešli popri colnici, letmo pozdravili samurajov na stráži, ktorí sa im ledabolo uklonili a nenáhľivo odklusali do vnútrozemia po kľukatých chodníkoch. Mierili k Tókaidu. Všetci boli skvelí jazdci a mali bystré poníky.

Na Angeliquinu počesť si nasadili najlepšie cylindre a obliekli si jazdecké úbory. Závideli im všetci chlapi v osade. Bývalo tam stosedemnášť Európanov – diplomatov, kupcov, mäsiarov, obchodníkov, kováčov, tesárov, zbrojmajstrov, dobrodruhov, hazardérov, ale našlo sa aj dosť skrachovancov a emigrantov. Zväčša to boli Briti, úradníci čínskeho pôvodu alebo miešanci, zopár Američanov, Francúzov, Holanďanov, Nemcov, Rusov, Austrálčanov a jeden Švajčiar. Bývali tam tri ženy, vydaté, dve Angličanky, manželky kupcov, tá tretia bola dáma z opitého mesta, lebo tak volali podradnú štvrť. Deti tam neboli. A ešte tam bývalo päťdesiat až šesťdesiat čínskych sluhov.

Viedol ich John Canterbury, dobre vyzerajúci britský kupec s ostro rezanými črtami tváre. Ten výlet podnikli preto, lebo chceli ukázať Phillipovi Tyrerovi, ako sa dostane po súši do Kanagawy. Tam, hlboko vnútri dohodnutej zóny, sa kedy-tedy konali porady s japonskými úradníkmi. Ledva dvadsaťjedenročný Tyrer včera pricestoval z Londýna cez Peking a Šanghaj. Práve ho vymenovali za tlmočníka na britskom vyslanectve.

Malcolm Struan ich v to ráno začul v klube a opýtal sa: „Pán Canterbury a pán Tyrer, smiem ísť s vami? Dnes je počasie ako stvorené na výlet. Pozval by som aj slečnu Richaudovú – ešte nepozná krajinu.“

„Bude nám čťou, pán Struan.“ Canterbury si blahorečil, aké šťastie sa naňho usmialo. „Obidvaja ste vítaní. Bude to príjemná jazda, hoci nie veľmi zaujímavá – aspoň pre dámu.“

„Nie?“ ozval sa Tyrer.

„Kanagawa je vraj rušná staničná dedina, od stáročí sa tam zastavujú cestujúci do Eda a z Eda. Je tam plno čajovní, a tak tu vravia skoro všetkým bordelom. Niektoré stoja za návštevu, hoci nás tu nevítajú vždy tak nadšene ako u nás v Jošiware za močiarom.“

„Sú to verejné domy?“ opýtal sa Tyrer.

Tí dvaja sa zasmiali, keď si všimli, ako sa tvári. „Presne tak, pán Tyrer,“ prisvedčil Canterbury. „Ale nepodobajú sa na londýnske bordely, ani na bordely inde vo svete, sú celkom zvláštne. Čoskoro sa o tom

presvedčíte, hoci tu je zvykom, že každý si nájde stálu milenkú, ak si to môže dovoliť.“

„To sa mne nikdy nepodarí,“ zašomral Tyrer.

Canterbury sa zasmial. „Možno áno. Chvalabohu, výmenný kurz je pre nás priaznivý, to teda áno! Ten americký lotor Townsend Harris, to bol podkutý lišiak.“ Priam zažiaril pri tej predstave. Harris bol prvý generálny konzul, ktorého vymenovali dva roky po tom, ako kapitán Perry donútil Japoncov otvoriť sa svetu, najprv v päťdesiatom treťom a potom v päťdesiatom štvrtom, keď sa priplavil na štyroch čiernych lodiach – prvých parníkoch, aké sa kedy ukázali v japonských vodách. Pred štyrmi rokmi, po dlhoročných rokovaniach, Harris dohodol s Japoncami zmluvy, neskoršie ratifikované veľmocami, ktoré dovoľovali cudzím lodiam vstup do niektorých prístavov. Zmluvy stanovili aj veľmi priaznivý výmenný kurz medzi strieborným mexom – mexickým strieborným dolárom, všeobecne platnou výmennou a obchodnou mincou v Ázii – a japonským zlatým obanom, takže ak človek vymenil mex za oban a tie potom vymenil za mexy, zarobil na tejto transakcii dvoj- až trojnásobne.

„Skoro sa naraňajkujeme a vyrazíme,“ vyhlásil Canterbury. „Vrátiť sa práve na večeru, pán Struan.“

„Výborne. Nemohli by ste sa navečerať so mnou v našej firemnej jedálni? Usporadúvam menší večierok na počesť mademoiselle Richaudovej.“

„Veľmi pekne vám ďakujem. Dúfam, že tajpan sa už má lepšie.“

„Áno, oveľa lepšie, otec sa celkom zotavil.“

Včerajšia pošta tomu nenasvedčovala, znepokojene si pomyslel John Canterbury, lebo osud Panského domu – pod touto prezývkou bola firma Struan a spol. známa po celom svete – bol aj osudom ich všetkých. „Povráva sa, že tvoj starký dostal druhú porážku. To je osud. Čo sa dá robiť, ale človeku, ako som ja, sa nenaskytne príčasto šanca porozprávať sa s budúcim tajpanom, ani s takou anjelskou krásavicou. Bude to fantastický deň!“ A cestou bol samá prívetivosť. „Ach, pán Struan... ako dlho sa ešte zdržíte?“

„Približne týždeň a potom cestujem domov do Hongkongu.“ Struan bol zo všetkých najvyšší a najmocnejší. Mal belasé oči, dlhé ryšavohnedé vlasy uviazané do chvosta a vyzeral starší než na dvadsať rokov. „Nemám dôvod zdržať sa tu dlhšie, firma je v dobrých rukách, keď ju vedie Jamie McFay. Odviedol neoceniteľnú robotu, keď prispel k otvoreniu Japonska.“

„Je to hlavička, pán Struan, to je pravda. Lepšieho nenájdete. Dáma cestuje s vami?“

„Myslíte slečnu Richaudovú? Áno, myslím, že sa vráti so mnou – dúfam. Jej otec ma prosil, aby som na ňu dozeral, hoci tu je prechodne zverenkyňou francúzskeho vyslanca,“ odvetil veselo a tváril sa, že si nevšimol, ako jeho spoločníkovi zrazu zažiarili oči a že nevníma Tyrera zabratého do francúzskej debaty so slečnou Angelique, a hoci nerozprával po francúzsky plynulo, podľahol jej čaru. Nezazlievam mu to, Canterburymu ani nikomu, pomyslel si pobavene a popchol koňa, aby sa uhol ostatným, lebo chodník sa vpredu zužoval.

Keby nie bambusových húštín, terén by bol rovný, len kde-tu sa nachádzali lesíky a lístie dostávalo jesenný nádych. Vyskytovalo sa tam veľa kačíc a iného lovného vtáctva. Polia a ryžoviská boli starostlivo obrozené, išlo o kultúrnu krajinu. Úzke cestičky. Všade potôčiky. Neodmysliteľný pach ľudských výkalov, jediného japonského hnojiva. Dievčina aj Tyrer si spôsobne pritískali k nosom navoňané vreckovky, hoci od mora povieval chladivý vánok a odvieval väčšiu časť zápachu i zvyšky letnej spary, komáre, muchy a ostatnú pliahu. Husto zalesnené kopce v diaľke vyzerali ako brokát vyšívany červenou, zlatou a hnedou niťou. Rástli tam buky, červené a žlté smrekovce, javory, divé rododendrony, limby a borovice.

„Nie je to krása, monsieur Tyrer? Škoda, že nevidíme zreteľnejšie horu Fudži.“

„Oui, mais demain elle sera là! Mais mon Dieu, mademoiselle, quelle puanteur, aký smrad,“ veselo odvetil Tyrer plynulou francúzštinou – pre každého diplomata to bol životne dôležitý jazyk.

Canterbury nenápadne zaostal a obratne vyšachoval mladšieho muža vedľa dámy. „Cítite sa dobre, mademoiselle?“

„Ale áno, ďakujem. Nezaškodilo by však, keby sme pridali do kroku.“ Za tie dva týždne, čo pricestovala s Malcolmom Struanom na palube firemného parníka, ktorý premával každé dva mesiace, na ňu starostlivo dozerali.

Pochopiteľne, pomyslel si Canterbury, veď v Jokohame žije taká čvarga a úprimne povedané, sledí za ňou ne jeden pirát. „Na spätočnej ceste by sme sa mohli prebehnúť po dostihovej dráhe, ak budete chcieť.“

„Ó, ďakujem, to by bolo ohromné.“

„Vaša angličtina je naozaj skvelá, slečna Angelique, a hovoríte s pôvabným prízvukom. Študovali ste v Anglicku?“

„La, pán Canterbury,“ zasmiala sa a jeho obľiala vlna horúčavy pri pohľade na jej bezchybnú pleť a prekypujúcu krásu. „Nikdy som nebola vo vašej vlasti. Mladšieho brata a mňa vychovávala teta Emma a strýko Michel, ona je Angličanka a zásadne odmietala naučiť sa

po francúzsky. Bola mi skôr matkou ako tetou.“ Tvárou jej preletel tieň. „Odvtedy, čo mi mama zomrela, keď sa narodil môj brat, a otec odcestoval do Ázie.“

„Ach, to je mi veľmi ľúto.“

„Je to už dávno, monsieur, a na moju drahú tetu Emmu si spomínam ako na mamu.“ Poník pomykal uzdou. Podvedome ho usmernila. „Mala som veľké šťastie.“

„Ste prvý raz v Ázii?“ opýtal sa, hoci poznal odpoveď a vedel o nej aj oveľa viac. Beznádejne zamilovaní muži o nej šíрили útržky informácií, klebety a chýry.

„Áno, prvý raz.“ Opäť ho oslnila úsmevom. „Otec obchoduje s Čínou vo vašej kolónii, v Hongkongu. Prišla som ho navštíviť na túto sezónu. Má tu priateľa, monsieur Seratarda, a bol taký láskavý, že mi zariadil túto návštevu. Možno ho poznáte, je to Guy Richaud z firmy Richaud Frères.“

„Samozrejme, je to ozajstný džentlmen,“ odvetil zdvorilo, hoci ho osobne nepoznal, vedel iba to, čo počul od druhých, že Guy Richaud je donchuan, bezvýznamný cudzinec, ktorý si tu zopár rokov zarábala na živobytie. „Všetkým ste nám preukázali poctu, že ste nás navštívili. Smel by som usporiadať v klube večeru na vašu počesť?“

„Ďakujem, opýtam sa svojho hostiteľa monsieur Seratarda.“ Angelique si všimla, že Struan sa obzrel, potom sa zahľadel dopredu a veselo mu zakývala. „Pán Struan bol taký láskavý, že ma vzal so sebou.“

„Naozaj?“ Ako keby sme to nevedeli, pomyslel si Canterbury a lámal si hlavu, ako sa človek môže zmocniť takého pokladu, udržať a dovoliť si ho, lámal si hlavu nad skvelým mladým Struanom, ktorý si to dovoliť mohol a lámal si hlavu nad chýrmi, že znovu vypukol boj o prvenstvo medzi Struanovcami a ich hlavným obchodným konkurentom, firmou Brock a synovia. Nejako to súviselo s americkou občianskou vojnou, čo vypukla vlani.

V tej vojne išlo o veľa, nebola to obyčajná obchodná vojna, obidve strany bojovali ako šialenci a Juh získaval prevahu nad Úniou...

„Pozrite, Angelique!“ Struan potiahol uzdu a ukázal jej. Sto metrov pred nimi, na miernej stráni, sa tiahla hlavná cesta. Ostatní ho dohonili.

„Nikdy by mi nenapadlo, že Tókaido je taká veľká a rušná cesta,“ poznamenal Phillip Týrer.

Okrem niekoľkých poníkov po nej putovali sami chodci. „Ale... ale kde sú povozy, vozíky alebo káry? A ešte,“ vybuchla, „kde sú žobráci?“

Struan sa zasmial. „Vysvetlenie je jednoduché, Angelique. Sú zakázané, ako takmer všetko v tejto krajine.“ Švihácky si posunul cylin-

der. „V Japonsku sa nesmú používať nijaké kolesá. Nariadil to šōgun. Nijaké!“

„Ale prečo?“

„Je to jeden zo spoľahlivých spôsobov, ako udržať obyvateľstvo na uzde, nie?“

„To teda áno,“ sarkasticky sa zasmial Canterbury a ukázal na cestu. „A ešte si predstavte, že každý pcestný, vysokopostavený alebo obyčajný človek musí mať pri sebe cestovné papiere, povolenie cestovať, ba aj zdržovať sa mimo vlastnej dediny. Platí to pre kniežatá aj žobrákov. A predstavte si, že v celom Japonsku smú nosiť zbrane len samurajovia.“

„Ale ako to môže v krajine fungovať bez dostavníkov či železníc?“ čudoval sa Tyrer.

„Funguje to po japonsky,“ odvetil mu Canterbury. „Nezabúdajte, že Japončici robia všetko len jedným štýlom. Jedným jediným. Svojiským. Japončici nie sú ako iní ľudia a vôbec nie ako Číňania, nemám pravdu, pán Struan?“

„Veru máte.“

„Nijaké kolesá, slečna. Všetko, tovar, potraviny, ryby, mäso, stavebný materiál, každé jedno vreco ryže, drierko, bal látky, debničku čaju, súdok pušného prachu – každého muža, ženu či dieťa, čo si to môžu dovoliť – musia vláčiť na chrbte, ak nechcú cestovať loďou, presnejšie po mori, lebo v krajine vôbec nie sú splavné rieky, aspoň tak sme počuli, tečú tu iba tisíce riečok.“

„A čo v osade? Tam sú predsa kolesá dovolené, pán Canterbury.“

„Pravdaže, slečna, kolies tu máme, koľko chceme, hoci ich úradníci soptili ako besní... Prepáčte, slečna,“ zháčil sa a chytró dodal, „tu v Ázii nie sme zvyknutí na dámy. Už som vravel, japonskí úradníci, hovoria im tu bakufu, sú ako naši štátni úradníci, mudrovali nad tým celé roky, dokiaľ ich náš vyslanec neposlal do r..., ehm, dokiaľ ich neupozornil, že naša osada je naša osada! A čo sa týka žobrákov, aj tí sú zakázaní.“

Pokrútila hlavou a pero na klobúku sa jej veselo roztancovalo. „Znie to neuveriteľne. V Paríži... v Paríži je ich plno, všade v Európe, nie a nie s tým skončovať. Mon Dieu, Malcolm, ako je to u vás v Hongkongu?“

„V Hongkongu je to najhoršie,“ usmial sa Struan.

„Ale ako mohli zakázať žobranie a žobrákov?“ nechápal Tyrer. „Mademoiselle Angelique má, prirodzene, pravdu. Celá Európa sa hmýri žobrákmi. Londýn, najbohatšie mesto na svete, je nimi zaplavený.“

Canterbury sa čudne uskrnul. „Nie sú tu žobráci, lebo všemohúci vládca, šōgun, ktorý nad nimi panuje, rozhodol, že sa nebude žobrať,

a to platí ako zákon. Hociktorý samuraj môže hocikedy vyskúšať svoj meč na hociktorom žobrákovi – vlastne na hociktorom smradovi – prepáčte... presnejšie na každom človeku, ktorý nie je samuraj. Ak vás prichytia pri žobraní, porušili ste zákon, uvrhnú vás do basy, teda do väzenia, a keď ste už raz tam, poznajú len jediný trest, smrť. Aj to je zákon.“

„Nijaké iné tresty nepoznajú?“ žasla dievčina.

„Je mi ľúto. A tak Japonci vzorne zachovávajú zákony.“ Canterbury sa opäť sarkasticky usmial a obzrel sa na kľukatú cestu, ktorá sa náhle končila pol míle odtiaľ pri širokom, plytkom potoku. Každý pocestný ho musel prebrodiť alebo sa dať preniesť. Na druhom brehu bola zá-
vora. Tam sa ukláňali a preukazovali dokumentmi neodmysliteľným samurajským strážam.

Hnusní psi, zahrešil v duchu. Nenávidel ich, ale bol šťastný, že tu zarába také dobré peniaze – a spokojný so svojím životom, ktorý sa krútil okolo Akiko, jeho tohtoročnej milenky. Ach áno, moja drahá, ty si číslo jeden, čosi extra, ty si najmilujúcejšia žena v celej Jošiware.

„Pozrite,“ prehovorila Angelique. Všimli si, že na Tókaide sa zastavujú skupinky pocestných a ukazujú na nich s otvorenými ústami, rozprávajú sa o nich a prehlušujú zvyčajnú pravu. Z mnohých tvári sa dala vyčítať nenávisť a strach.

„Nevšímajte si ich, slečna, sme pre nich cudzinci, to je všetko, oni za to nemôžu. Vy ste pravdepodobne prvá civilizovaná žena, ktorú videli.“ Canterbury ukázal na sever. „Tam sa rozprestiera Edo, takých dvadsať míľ odtiaľto. Prirodzene, máme tam zakázaný vstup.“

„Okrem oficiálnych delegácií,“ dodal Tyrer.

„Samozrejme, raz som sa tam dostal, medzi prvými, na základe povolenia, ktoré raz udelili sirovi Williamovi, ale odvtedy som tam nebol. Povráva sa, že Edo je dva razy také veľké ako Londýn, slečna, takže tam žije viac ako milión ľudí. Je to vraj rozprávkovo bohaté mesto a šogunov hrad je najväčší na svete.“

„Nie je to lož, pán Canterbury?“ opýtal sa Tyrer.

Kupec zažiaril. „Sú to naslovovzatí klamári, Boh je mi svedkom, pán Tyrer, lepších nenájdete, v porovnaní s nimi Číňania vyzerajú ako anjeli. Nezávidím vám, že musíte tlmočiť, čo vám rozprávajú, lebo by som dal krk na to, že si myslia čosi úplne iné!“ Zvyčajne až toľko nerozprával, ale zaumienil si, že pri tejto príležitosti ohromí ju a Malcolma Struana svojimi vedomosťami. Po toľkom rečnení pocítil nesmierny smäd. V bočnom vrecku mal plochú striebornú fľaštičku, ale s poľutovaním si uvedomoval, že sa nepatrí, aby si pred ňou glgol whisky.